

Gemeenteraad gemeente Berkelland

Zaaknummer : 246254
Onderwerp : Landelijke onderzoeken jeugdhulp
Bijlagen : 1. Onderzoeksrapport 'Analyse volume jeugdhulp' door Significant
2. Onderzoeksrapport 'Analyse Fonds tekortgemeenten' door AEF
3. Onderzoeksrapport 'Benchmarkanalyse uitgaven jeugdhulp in 26 gemeenten' door Significant
4. 'Individuele rapportage Benchmark Berkelland' door Significant
5. Persbericht P 10
6. Brief aan Provincie Gelderland van de regio Achterhoek
Verzonden : 02 MEI 2019

Geachte leden van de raad,

Graag sturen wij u ter informatie enkele onderzoeken door die in opdracht van de VNG en de ministeries van VWS en BZK zijn gedaan naar de tekorten in de jeugdhulp. Berkelland heeft deelgenomen aan één van de onderzoeken (de benchmark), waarvoor wij ook een individuele rapportage hebben ontvangen. In de verantwoording sociaal domein die wij u eerder stuurden, las u hier ook over. De resultaten geven aanleiding om als gemeenten bij het kabinet te benadrukken dat gemeenten meer tijd, ruimte en financiële middelen nodig hebben om de transformatie van de jeugdhulp vorm te geven. De gemeente Berkelland wil net als andere gemeenten kenbaar maken voor welke problemen wij daardoor staan en wij werken daarin zowel samen in P10 verband als in de regio Achterhoek. Wij delen daarom ook met u een persbericht dat namens de P10 naar buiten is gebracht en de brief die namens de 8 Achterhoekse gemeenten naar de Provinciale Staten is gestuurd.

In deze raadsbrief duiden wij kort de inhoud van de documenten in de bijlage.

1. Onderzoeksrapport 'Analyse volume jeugdhulp' door Significant

Het doel van dit onderzoek was om een analyse uit te voeren op de ontwikkelingen van het jeugdhulpgebruik. Dit volumeonderzoek laat een toename zien van het aantal jongeren dat jeugdhulp krijgt tussen 2015 en 2017 van 12,1 %. Dit geldt voor alle leeftijdscategorieën en voor alle vormen van jeugdhulp. Inmiddels is uit CBS-onderzoek ook gebleken dat deze stijging zich in 2018 heeft doorgezet. In combinatie met de efficiencykorting van € 450 miljoen die is ingezet bij de overdracht van taken van het rijk aan de gemeente is de toename van het aantal jongeren dat jeugdhulp krijgt een belangrijke verklaring voor de tekorten bij veel gemeenten. De huisarts is nog

steeds de grootste verwijzer. De gemeente is vanaf 2016 een grotere verwijzer geworden, maar dit is gestabiliseerd vanaf 2016. Uit het onderzoek komt verder naar voren dat de lengte van trajecten binnen de jeugdhulp en de kwaliteit van de jeugdhulp niet zijn veranderd.

2. Onderzoeksrapport 'Analyse Fonds tekortgemeenten' door AEF

AEF heeft afgelopen najaar een nadere analyse gedaan naar de 77 gemeenten die een tegemoetkoming uit het Fonds Tekortgemeenten hebben ontvangen. Gemeenten die op dat moment op Wmo en jeugd een groter tekort dan € 40 per inwoner hadden, kwamen daarvoor in aanmerking. Berkelland voldeed toen niet aan de norm, inmiddels wel.

Uit het onderzoek blijkt dat gemeenten met meer dan 100.000 inwoners vaker dan kleinere gemeenten een tekortgemeente zijn en dat zij naar verhouding de hoogste tekorten hebben. De grootste tekorten bij gemeenten worden veroorzaakt door een combinatie van tekorten op jeugd en Wmo. Tekortgemeenten hebben gemiddeld een kwart meer bijstandsontvangers en 12 % meer armoede. Ook hebben zij relatief veel achterstandsleerlingen. De grootste tekortgemeenten zijn vaak gemeenten die er bij het objectief verdeelmodel op achteruit zijn gegaan. Het onderzoek geeft verder aan dat deze analyse mogelijk aanleiding geeft voor verbeteringen in de verdeling.

3. Onderzoeksrapport 'Benchmarkanalyse uitgaven jeugdhulp in 26 gemeenten' door Significant

Dit diepteonderzoek is uitgevoerd bij 26 gemeenten, waaronder Berkelland en laat zien dat in de afgelopen 3 jaar de meeste gemeenten een stijging van kosten gehad die onder andere wordt veroorzaakt door een stijging in volume en prijsstijgingen. De uitvoeringskosten zijn in de meeste gemeenten ook gestegen. Zowel het volume ambulante jeugdhulp als het volume jeugdhulp met verblijf stijgt. Het volume stijgt onder andere, doordat de jeugdhulp dichterbij georganiseerd is, waardoor problematiek eerder in beeld komt.

Dit onderzoek richt zich ook op de wijze waarop gemeenten sturing geven. Veel gemeenten sturen op het verminderen van de instroom en passende zorg (duur en resultaat) door heldere instructies, training en werkbegeleiding aan de lokale toegangsteams, waarbij kostenbewustzijn, de boodschap 'goed genoeg', eigen kracht /netwerk/algemene voorzieningen en tussentijds evalueren van zorg leidende principes zijn. Daarnaast wordt gestuurd aan de voorkant (verminderen instroom) door een stevige samenwerking met verwijzers, zoals huisartsen (onder andere met POH jeugd), scholen en GI's. Zo zijn er gemeenten die hebben ingeregeld dat de definitieve beslissing om hulp in te zetten bij de gemeente ligt. Gemeenten sturen aan de achterkant (uitstroom) door budgetplafonds (dit heeft een tijdelijk effect) en volumeafspraken (heeft langer effect) met zorgaanbieders te maken. In veel gemeenten komt de visie in de knel door financiële tekorten. Zo staan algemene en preventieve voorzieningen onder druk, omdat deze gemakkelijker te beëindigen zijn dan te sturen op instroom en uitstroom in jeugdhulp.

4. 'Individuele rapportage Benchmark Berkelland' door Significant

Deze individuele rapportage hoort bij bovenstaande onderzoeksrapport 'Benchmarkanalyse uitgaven jeugdhulp in 26 gemeenten'. Het objectief verdeelmodel dat is gebruikt als basis voor de verdeling van de jeugdhulpbudgetten onder de gemeenten pakt voor Berkelland ongunstig uit. In de periode 2015-2018 is de rijksbijdrage met 23 % verlaagd terwijl -vanwege de demografische ontwikkelingen- het aantal jongeren in Berkelland slechts met 7 % daalde.

Echter, het beeld dat de onderzoekers schetsen, moet wel genuanceerd worden. De inkomstenontwikkeling van een gemeente (zeker een gemeente met minder dan 50.000 inwoners) blijkt in hoge mate afhankelijk van de mate waarin zich instellingen voor Voogdij en 18+ binnen de gemeentegrenzen bevinden. In de loop van 2015 zijn er verschillende instellingen voor Voogdij gestopt met de activiteiten in Berkelland. Relatief waren in 2015 en 2016 de inkomsten te hoog, omdat deze gebaseerd waren op een situatie dat er nog instellingen voor voogdij in onze

gemeentegrenzen waren. In de praktijk maakten we daarvoor geen of veel minder kosten. Uit de rapportage blijkt verder dat we inmiddels vallen in de categorie van gemeenten die een tekort hebben van meer dan 40% op het gebied van jeugd.

Verder valt op dat de gemiddelde uitgaven per cliënt in Berkelland ver onder het landelijke gemiddelde liggen. Ook de uitvoeringskosten liggen ver onder het gemiddelde.

5. Persbericht P10 en brief aan provincie door regio Achterhoek

In de brief en het persbericht brengen we voor het voetlicht waar we als regio en als plattelandsgemeente voor staan. In een gesprek dat in april gevoerd is tussen een afvaardiging van de P10 en minister De Jonge is verder aangegeven dat we als landelijke gemeente ook voor extra uitdagingen staan. Dan gaat het bijvoorbeeld om langere reistijden voor zorgaanbieders en een minder hoge dichtheid van cliënten.

Het vervolg

De onderhandelingen tussen de VNG en het kabinet zijn in volle gang. Om het geluid van de plattelandsgemeenten ook goed te laten horen, blijft Berkelland zich in P10 verband inzetten voor een sterke verbinding met de VNG. Zo neemt Berkelland sinds kort deel aan de klankbordgroep die hoort bij de visitatiecommissie Sociaal Domein. Om gemeenten te ondersteunen, bieden de VNG en het ministerie van BZK expertadvies aan in de vorm van deze visitatiecommissie. Het doel hiervan is om de financiële beheersbaarheid van het sociaal domein te verbeteren. De uitkomsten van de visitatiecommissie (de eindrapportage) wordt gedeeld met een brede klankbordgroep. Deze klankbordgroep bestaat uit een afvaardiging van beleidsmedewerkers van VNG, ministeries van BZK en VWS, twee gemeenten en optioneel de ministeries SZW en JenV. In de klankbordgroep kunnen domeinoverstijgende vraagstukken worden gesignaleerd en algemene conclusies worden geadresseerd. De gemeente Berkelland is vertegenwoordigd bij deze klankbordgroep, zodat we goed geïnformeerd zijn over welke (sturings)-mogelijkheden er zijn om grip te krijgen en te houden op de uitgaven in het sociaal domein.

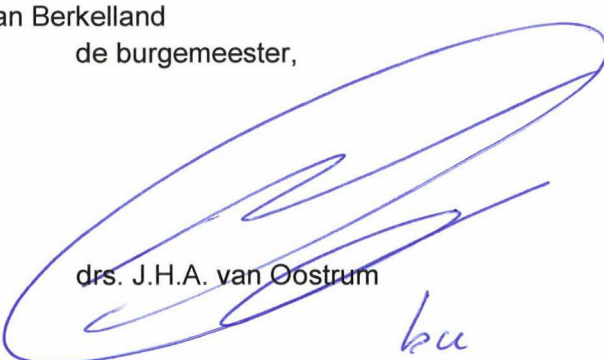
Naar aanleiding van bovenstaande rapportages poogt minister De Jonge extra geld te verkrijgen voor de tekorten in de jeugdzorg. Het kabinet besluit de aankomende weken over bijstellingen van de begrotingen in de Voorjaarsnota. Als gemeente worden we hierover geïnformeerd in de meicirculaire.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers

drs. J.H.A. van Oostrum

Kopie aan:

- Archief
- E. Wisselink (bestuursondersteuning)
- M. Ligtenbarg, P. Schmidt (opdrachtgevers)
- R. Gijssbers (Juridisch)
- G. te Brummelstroete (Financiën)
- R. Speck